

FYRA SYSKON



HÅKAN FRANKLIN

Inledning

VAD ÄR AV INTRESSE och vad ska man inte nämna i en berättelse om en människas liv? Vad är privat och vad är offentligt? Vad kan upplevas som stötande för andra? Hur kan man formulera sig när det berättade förs över till det skrivna?

När jag intervjuat mina syskon och fört över intervjuerna till skrift är det här frågor som kommit upp. Syftet med intervjuerna har varit att få ett litet svar på frågan hur det är att vara människa. När man rör sig i sociala sammanhang får man anpassa det man talar om till de sammanhang man befinner sig i och det kan te sig helt olika.

Arbetslivet har sina egna koder. Jag har gått på många kurser i ledarskap med de rektorskollektiv jag tillhört. Där är koden ”man ska vara personlig, men inte privat”. Självt har jag kommit fram till att dessa ord inte är något att hålla sig i när man ska skapa förtroende. När jag tänker på chefer och arbetskamrater som gjort intryck på mig i mitt yrkesliv kommer ordet äkthet för mig. För mig känns det direkt om något är sprunget ur en äkta känsla kopplad till den som säger det. Ibland har jag hört någon säga något inlärt som inte bottnar i personen själv, eller något som fokuserar på den som uttalar sig, frikopplat från det gemensamma sammanhanget, skryt med ett annat ord. Då falnar mitt intresse och kontakten känns påtvingad.

I ett CV, eller något annat som syftar till att stärka sitt varumärke, finns inget att hämta som kan ge svar på frågan hur det är att vara människa. Ska man hitta något som kan vara ett litet svar på den frågan får man gå till det privata. Där formas våra grundläggande värderingar, vår etik och vårt sätt att vara. Jag har märkt att mina syskon till viss del vill hålla sig borta från det som kan upplevas som privat. ”Det här kan väl inte intressera någon, det här vill jag hålla för mig själv, det här berör bara mig, vem blir lycklig av att höra det här, det här vill inte min familj att jag tar upp”, är några kommentarer som uttrycker det. Ändå tror jag att vi i min barndomsfamilj är mer uppriktiga mot varandra än vad som är vanligt. Det har jag märkt i kontakten med mina partners familjer.

Varför skulle då vi vara mer benägna att vara öppna och uppriktiga? Självt har jag alltid haft ett stort behov av det och det har ibland ställt till

det för mig. I yrkeslivet måste man ibland spela med i något som inte känns sant, bara för att inte stöta sig med någon eller för att över huvud taget komma vidare. I mitt barndomshem utsattes vi barn för provningar orsakade av vår mammas vanvård och oförmåga att med kärlek ta ansvar för oss barn. Jag gick med en förhoppning om att missförhållandena skulle komma till andras kännedom, människor i vår närhet som ville oss väl, och att det skulle leda till en förändring. Vår mamma å sin sida ville måla upp en bild som så uppenbart inte var sann. Vi kunde, framför allt Neta och jag, härma det och skratta åt det för att stå ut. När vi försökte att påpeka missförhållandena möttes det med bestraffningar och hån, och med förtal om vår påstådda elakhet inför släkt och vänner.

Längtan efter en förändring av våra uppväxtvillkor skapade ett behov av sanning som blivit en del av min personlighet. För att få gehör för det som var min sanning kunde jag ta till drastiska beskrivningar för att förtydliga läget. Det har senare i livet lett till att jag ibland skrämmer folk med att vara för rak och drastisk, något som i sociala sammanhang inte har underlättat det för mig precis.

I det privata finns svaren på hur det kan vara att vara människa. I vårt innersta finns äktheten som rymmer vår sanning och som skapar vår självbild. I intervjuerna har jag bara velat fokusera på just det privata för att kunna lägga det spännande pusslet kring syskonrelationer, familjekultur och levnadsstrategier. Hur starkt formas vi egentligen av de roller vi fått i syskonskaran och de omständigheter som livet gett oss? Att belysa det är för mig syftet med denna skrift.

Intervjuerna kommer i åldersordning med Jannes, som är äldst, först. Varje intervju följs av en berättelse som var och en av oss skrivit själva. Jag bad mina syskon att välja ut något i deras liv som de tycker att de vill berätta och som kan ge en bild av oss som personer. Det gick trögt till en början och syskonen kände sig besvärade av uppgiften. Mitt knep blev att påpeka att jag fyller 70 i december och att jag vill ha en present. Jo, absolut, tyckte syskonen. Bra, då vill jag ha en sådan berättelse av er. På så sätt föreligger nu dessa texter.

Jag bad också mina syskon att bidra med fotografier ur deras album för att illustrera texterna. Det har också gått trögt. Lyckligtvis har jag ett stort antal fotoalbum från Bergviksvägen, vårt uppväxthem, som hamnade hos mig efter att huset tömdes. Därifrån har jag plockat bilder som illustrerar texterna.

